Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

№ 30. Warszawa, Sobota 7 lutego 1931 roku. Rok XIV.

PRENUMERATA kwartalna:
w kraju . . . . 15 złotych;
za granicą . . . 20 złotych;
Numer pojedyńczy 20 groszy.
Konto pocztowe czekowe Nr. 730.

MONITOR POLSKI

DZIENNIK URZĘDOWY RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ.

WYCHODZI CODZIENNIE Z WYJĄTKIEM NIEDZIEL I ŚWIĄT.

OGŁOSZENIA:
Cena za wiersz 1 m/m. szpalty redakcyjnej po tekście 60 groszy.
Cena za wiersz 1 m/m. szpalty ogłoszeniowej 55 gr.
Tabelaryczne i cyfrowe 90 gr.
Ogłoszenia o zagubionych dokumentach 17 groszy za wyraz.
Każde ogłoszenie najmniej 1 złoty.
Za terminowy druk ogłoszeń Wydawnictwo nie odpowiada.
Osobom i firmom prywatnym kredytu na ogłoszenia i prenumeratę Wydawnictwo nie udziela.

Dyrekcja Wydawnictwa: Miodowa Nr. 22. Dyrektor przyjmuje od 12 — 2 pp. Dyrekcja otwarta od 9 — 3 pp. Tel. działu red. 644-05. Tel. działu handlowego 644—50. Tel. prenumeraty i rachuby 644-42. Tel. eksp. 625-28. Kasa czynna od g. 8 i pół r. do 1 pp., w soboty do godz. 12.

TREŚĆ DZIAŁU URZĘDOWEGO:

Zarządzenia Władz Naczelnych:

Poz. 52. Umowa, zawarta w Okręgowym Inspektoracie Pracy VII Okręgu w Krakowie, ustalająca warunki pracy i płacy robotników rolnych na rok służbowy 1931/32 na obszarze województwa krakowskiego i powiatów: Brzozów, Kolbuszowa, Krosno, Łańcut, Nisko, Przeworsk, Pzeszów, Strzyżów i Tarnobrzeg, województwa lwowskiego.

DZIAŁ URZĘDOWY.

—:o:—

Zarządzenia Władz Naczelnych.

—:o:—

52.

UMOWA

zawarta w Okręgowym Inspektoracie Pracy VII Okręgu w Krakowie, ustalająca warunki pracy i płacy robotników rolnych na rok służbowy 1931/32 na obszarze województwa krakowskiego i powiatów: Brzozów, Kolbuszowa, Krosno, Łańcut, Nisko, Przeworsk, Rzeszów, Strzyżów i Tarnobrzeg, województwa lwowskiego.

Art. 1.

Umowa niniejsza obowiązuje od dnia 1 kwietnia 1931 r. do dnia 31 marca 1932 r. i dotyczy z jednej strony wszystkich pracodawców rolnych, a z drugiej strony zatrudnionych przez nich ordynarjuszy, a mianowicie: fornali, parobków, stróżów, pastuchów, poganiczy, luzaków, dozorców gospodarczych, a to: gumiennych, karbowych i polowych, rzemieślników folwarcznych, t. j. kowali i stelmachów, oraz stałych pracownic stajennych. Służba osobista pracodawcy, choćby pracująca dorywczo na folwarkach, nie podlega niniejszej umowie.

Art. 2.

Umowa niniejsza stanowi w myśl ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 r., Dz. U. R. P. Nr. 65, poz. 394, i z dnia 11 marca 1921 r., Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 147, podstawę przy zawieraniu umów indywidualnych. Indywidualne umowy pracy, zawierające warunki dla pracownika mniej korzystne, niż warunki niniejszej umowy, ulegają z mocy wymienionych ustaw zastąpieniu przez warunki, określone niniejszą umową.

Art. 3.

Zatargi, wynikłe na tle umowy o pracę pomiędzy pracodawcami a robotnikami rolnymi, regulują Komisje Rozjemcze, bądź sądy państwowe według kompetencji. Do czasu uzyskania właściwego orzeczenia lub wyroku, nie wolno: 1) pracodawcy wstrzymać świadczeń, 2) pracownikowi przerywać pracy.

W wypadkach wyjątkowo ciężkiego przewinienia może pracodawca wstrzymać przed orzeczeniem lub wyrokiem świadczenia, w razie jednak wygrania sporu przez robotnika, pracodawca winien wydać zaległe świadczenia wraz z dodatkiem miesięcznym w wysokości 3%.

Art. 4.

Pracodawca obowiązany jest wydać pracownikowi bezpłatnie książeczkę obrachunkową, zawierającą ilość wydanych mu ordynarji i pensji oraz spis powierzonych mu inwentarzy. Książeczka obrachunkowa może służyć jako dowód dla Komisji Rozjemczej, stwierdzający ilość wydanych poborów.

Art. 5.

Umowa niniejsza nie uprawnia do obniżania istniejących warunków wynagrodzenia, niż poniżej określone, dopuszczalną jest jednak zamiana poniżej określonych świadczeń na inne, za obopólnem porozumieniem.

Art. 6.

Rok służbowy rozpoczyna się 1 kwietnia, a kończy się 31 marca roku następnego. Obie strony obowiązuje wypowiedzenie indywidualnej umowy pracy przed upływem terminu jej wygaśnięcia, a najpóźniej do dnia 31 grudnia włącznie. Niewypowiedzenie umowy pracy do dnia 31 grudnia włącznie przedłuża milcząco umowę indywidualną na rok następny. Uchylenie się przez którąkolwiek ze stron od przyjęcia wypowiedzenia umowy pracy — umowy tej nie przedłuża.

Rozwiązanie stosunku służbowego w ciągu roku może nastąpić na zasadzie orzeczeń Komisji Rozjemczej lub też wyroków sądów państwowych, działających według obowiązującego prawodawstwa i według kompetencji.

Art. 7.

Zawarcie indywidualnej umowy z ordynarjuszem nie może być uzależnione od trzymania przez niego posyłek.

Żony pracowników nie mogą być zmuszane do pracy. Dojenie krów i inne roboty mogą się odbywać na zasadzie osobnej umowy.

Stosunek wzajemny.

Art. 8.

Pracodawców oraz ich zastępców obowiązuje grzeczne traktowanie pracowników i ścisłe przestrzeganie umowy, a zwłaszcza regularne wypłacanie świadczeń i płac, umową przewidzianych.

Pracowników obowiązuje grzeczność wobec pracodawców i ich zastępców, ścisłe przestrzeganie zawartych umów, pilne i sumienne spełnianie obowiązków, dążność do jaknajwiększej wydajności pracy i stosowanie się do wszystkich zarządzeń pracodawcy lub jego zastępcy, odnoszących się do wykonania obowiązków służbowych, oraz przestrzeganie wszystkich przepisów porządkowych w obrębie folwarku, jakoteż dbałe i staranne obchodzenie się z powierzonym sobie inwentarzem żywym i martwym.

Czas pracy.

§ 9.

Rozkład godzin pracy ustala się podług poniższej tabeli, przyczem fornale mają być zwalniani przed południem o ½ godziny wcześniej, aniżeli inne kategorje pracowników, a to dla koniecznego obrządku inwentarza.

TABELA

Miesiąc	Praca do południa	Przerwa na śniadanie	Przerwa obiadowa	Praca po południu	Przerwa na podwieczorek
Styczeń	8—12	—	1½	1.30—4.—	—
Luty	7.30—12	—	1½	1.30—5.—	—
Marzec 1—10 11—20 21—31	7—12	—	1½	1.30—5.30 1.30—6.— 1.30—6.30	—
Kwiecień 1—10 11—20 21—30	6—12	½	1½	1.30—6.40 1.30—7.— 1.30—7.20	—
Maj 1—10 11—20 21—31	6—12	½	1½	1.30—7.30 1.30—7.50 1.30—8.—	½
Czerwiec 1—10 11—20 21—30	6—12	½	2	2—8.20 2—8.20 2—8.30	½
Lipiec 1—10 11—20 21—31	6—12	½	2	2—8.30 2—8.20 2—8.—	½
Sierpień 1—10 11—20 21—31	6—12	½	2	2—7.50 2—7.30 2—7.—	½
Wrzesień 1—10 11—20 21—30	6—12	½	1½	1.30—6.40 1.30—6.20 1.30—6.—	—
Październik 1—10 11—20 21—31	7—12	—	1½	1.30—5.50 1.30—5.20 1.30—4.50	—
Listopad	7.30—12	—	1½	1.30—4.15	—
Grudzień	8—12	—	1½	1.30—3.45	—

Przyjmuje się czas słoneczny z tem, że za początek pracy zrana i po południu, uważa się wyjście z podwórza, a za koniec zejście z pola. Początek i koniec pracy zaznacza się sygnałem. O ile pole odległe jest o więcej, niż 2 km. od podwórza, robotnika należy zwolnić z pracy o 10 minut wcześniej, w stosunku do każdego kilometra powyżej 2-ch.

W razie pilnej potrzeby powyższy podział pracy może być zmieniony, jednak tylko w ten sposób, aby ogólna ilość godzin pozostała ta sama.

Na żądanie pracodawcy, w razie pilnej potrzeby, pracownicy są obowiązani do pracy poza wyżej określonym czasem, lecz za osobnem wynagrodzeniem, po cenach za godzinę o 50% wyższych od przeciętnego pełnego zarobku godzinnego odnośnej kategorji robotników. Samowolne i nieuzasadnione opuszczanie roboty podczas godzin pracy, jak i samowolne spóźnianie się do pracy, jest niedozwolone i powoduje potrącenia w stosunku procentowym, jak za godziny nadliczbowe.

Powyższy rozkład czasu pracy nie obowiązuje w stosunku do pastuchów, stróżów nocnych i dozorców, o ile wykonywane przez nich roboty nie przekraczają ich zwykłych obowiązków.

Art. 10.

Obrządek inwentarza odbywa się poza godzinami pracy bez specjalnej dopłaty. Budzenie i wstawanie do obrządku inwentarza oraz naszykowanie wozów i narzędzi powinno mieć miejsce

nie wcześniej, niż o 2 godziny przed rozpoczęciem pracy. Obrok, siano i t. p. karma dla inwentarza mają być przygotowane uprzednio w godzinach pracy w miejscach na to wyznaczonych.

Kolejne dyżury przy inwentarzu w nocy lub w dni świąteczne obowiązują wszystkich fornali bez specjalnej dopłaty. Pastuch, jak również kolejno stałe pracownice stajenne są wolni od pracy co trzeci dzień świąteczny (niedziele i święta) i na ten czas zastępuje się ich przez innych, na ten cel wyznaczonych pracowników.

Praca w dni świąteczne może być wykonywana li tylko za obopólną zgodą i na warunkach o 100% wyższych od płacy w dni powszednie.

Stróże nocni mają codziennie wolny czas do zakończenia robót przedpołudniowych, a w miesiącach: listopadzie, grudniu, styczniu i lutym, z wyjątkiem pory obiadowej, aż do rozpoczęcia stróżowania, następnie mogą zaś być zatrudniani przy robotach koło inwentarza, w domu i t. p. Jeżeli stróż nocny w miesiącach letnich stróżuje w porze obiadowej, wówczas otrzymuje później czas wolny, równy przerwie obiadowej. W miesiącach od 1 października do 31 marca stróż nocny otrzymuje od pracodawcy kożuch lub inne odpowiednie ciepłe okrycie na czas warty.

Stróż przyłapany na spaniu podczas spełniania obowiązków stróżowania, może być karany za pierwszym razem grzywną, w wysokości 3 kilogramów żyta, za drugim razem grzywną w wysokości 6 kg. żyta, za trzecim razem wydaleniem.

Warunki wynagrodzenia.

Art. 11.

Ordynarjusz pobiera płace w gotówce i ordynarję, przewidzianą dla poszczególnych powiatów lub ich części i dla poszczególnych kategorji w art. 14 niniejszej umowy.

Wypłatę gotówkową uskutecznia się zdołu kwartalnie, lub za obopólnem porozumieniem miesięcznie, nie później, jak w 7 dni po danym terminie. Ordynarję wydaje się zgóry i to w pierwszych dwóch tygodniach każdego kwartału. W wypadku spóźnienia z wydaniem ordynarji dłużej, niż na 1 miesiąc, nie spowodowanego wypadkami losowymi — otrzymuje ordynarjusz za każdy miesiąc zwłoki 3% w zbożu, jako odszkodowanie, z wyjątkiem 2-go kwartału, w którym winna być wydana conajmniej połowa przypadającej ordynarji w terminie.

Art. 12.

W skład ordynarji wejdzie 3 kwintale pszenicy, 6 q. żyta, reszta w zbożu jadalnem z wyłączeniem owsa. Zboże, wydawane na ordynarję musi być dobre, zdrowe i dobrze oczyszczone. W majątkach podkarpackich i innych, w których pszenicy się nie produkuje, obowiązuje stosunek 2 q pszenicy.

Art. 13.

Mielenie zboża odbywa się na koszt pracodawcy, w młynie przez pracodawcę wskazanym, przyczem nie więcej, niż połowa ordynarji może być zmielona na pytel.

Wzamian za pokrycie rzeczywistego kosztu przemiału, może pracodawca wydać pracownikowi 10% tej ilości zboża, jaka miałaby zostać oddaną do przemiału.

Art. 14.

Obowiązujące wynagrodzenie w stosunku rocznym wynosi:

I. W powiatach: Bochnia sąd., Niepołomice sąd., Kraków sąd., Liszki sąd., Łańcut, Przeworsk — ordynarja 13 q. i pensja 170 zł.

II. W powiatach: Brzesko, Krzeszowice sąd., Mielec sąd., Rzeszów sąd., Tyczyn sąd., Strzyżów sąd., Tarnów sąd., Tarnobrzeg, Wieliczka sąd. — ordynarja 12½ q. i pensja 160 zł.

III. W powiatach: Biała, Brzostek sąd., Brzozów ,Chrzanów sąd., Dąbrowa, Dobczyce sąd., Frysztak sąd., Głogów sąd., Jasło sąd., Krosno sąd., Nisko, Oświęcim, Podgórze sąd., Skawina sąd., Radomyśl Wielki sąd., Ropczyce sąd., Dębica sąd. na południu od linji kolejowej, Tuchów sąd., Wadowice, Wiśnicz sąd., Żywiec — ordynarji 12 q. i pensja 150 zł.

IV. W powiatach: Dębica sąd na północ od linji kolejowej, Dukla sąd., Jaworzno sąd., Kolbuszowa sąd., Limanowa sąd., Maków Podhalański, Myślenice, Nowy Sącz, Pilzno sąd., Żmigród sąd. — ordynarja 11 q. i pensja 140 zł.

V. W powiatach: Gorlice, Grybów, Mszana Dolna sąd., Nowy Targ, Sokołów sąd. — ordynarja 10 q. i pensja 130 zł.

Art. 15.

Stelmasi i niewykwalifikowani rzemieślnicy otrzymują conajmniej o 2 q. ordynarji więcej, przyczem zwiększa się o 1 q ilość pszenicy i o 1 q ilość żyta, oraz wyższą o 50% pensję, aniżeli ordynarjusz. Natomiast kwalifikowani rzemieślnicy, wykazujący się przepisanym dowodem uzdolnienia, otrzymują o 3 q ordynarji więcej, przyczem zwiększa o 1½ q. ilość pszenicy i o 1½ q. ilość żyta, oraz wyższą o 100% pensję, aniżeli ordynarjusz.

Art. 16.

Polowi i karbowi otrzymują taką ordynarję, jak fornale, przewidzianą dla danej kategorji powiatów, oraz pensję: polowi o 25%, a karbowi o 50% więcej, niż fornale.

Art. 17.

Luzacy (poganiacze, masztalerze i t. p.), żonaci lub posiadający rodzinę na wyłącznem swojem utrzymaniu, otrzymują o 1 q, ordynarji mniej, niż fornale, nie żonaci zaś otrzymują tylko 50% świadczeń w naturze i gotówce fornala.

Luzak nie jest obowiązany do obrządku inwentarza z wyjątkiem wypadków zastępstwa chorego fornala.

Art. 18.

Zależnie od umowy przy godzeniu, ordynarjusz otrzymuje bądź 0.20 hektara pola należycie wynawożonego pod ziemniaki, bądź gotowe ziemniaki, licząc za 1 ar pola 1 i ¼ q. ziemniaków zdrowych i bez ziemi. Ponadto pracownicy otrzymują 360 centarów (360 metrów kwadratowych) pola obrobionego i wynawożonego w pobliżu domu pod ogrodowiznę.

Stałe pracownice stajenne.

Art. 19.

Stałe pracownice stajenne otrzymują w klasie powiatów I i II, 9 q. zboża ordynarji (w tem 2 q. pszenicy) i 140 zł pensji, w klasie powiatów III i IV, 8 q. zboża ordynarji (w tem 2 q. pszenicy) i 130 zł pensji, zaś w klasie V powiatów, 7 q. zboża ordynarji (w tem 1½ q. pszenicy) i 120 zł pensji, oraz prawo trzymania 1 krowy lub 1½ litra mleka niezbieranego dziennie. Nadto stałe pracownice stajenne otrzymują 0.15 ha. pola wynawożonego pod ziemniaki i 270 centarów (270 metrów kwadratowych) pola pod ogrodowiznę, tudzież 15 q. węgla i 3 m.³ drzewa szczapowego. W razie zamiany opału ma zastosowanie przepis art. 21 niniejszej umowy.

Utrzymanie inwentarza.

Art. 20.

Zależnie od umowy przy godzeniu, pracownik może trzymać na oborze dworskiej 2 krowy lub 1 krowę z przychówkiem do 2-ch miesięcy lub otrzymywać mleko niezbierane w ciągu 6 miesięcy zimowych po 1½ litra, zaś w ciągu 6 miesięcy letnich po 2½ litra mleka dziennie.

Rzemieślnicy mogą trzymać 2 krowy z przychówkiem do 2-ch miesięcy. O ile rzemieślnik został ugodzony bez prawa trzymania drugiej krowy, otrzymuje w ciągu 6 miesięcy zimowych po 1½ litra, zaś w ciągu 6 miesięcy letnich po 2½ litra mleka dziennie. W razie zaś zakazu przez pracodawcę trzymania 2 krów, otrzymuje rzemieślnik w ciągu 6 miesięcy zimowych po 3 litry, a w ciągu 6 miesięcy letnich po 5 litrów mleka dziennie.

W wypadkach trzymania przez pracownika 1 krowy, otrzymuje on na okres zapuszczenia krowy i to raz do roku 100 litrów mleka niezbieranego.

Wprowadzanie do dworskiej obory nowej sztuki bydła nie może nastąpić bez uprzedniego zezwolenia pracodawcy lub jego zastępcy, a to dla uniknięcia zawleczenia zarazy.

W wypadku trzymania krowy przez ordynarjusza — pracodawca daje latem bezpłatnie utrzymanie na wystarczającem pastwisku, takiem, jakie dla bydła dworskiego, z wyjątkiem sztucznych pastwisk. W razie braku odpowiedniego pastwiska należy wydawać dostateczną ilość zielonej paszy.

Na zimę wydaje się na każdą krowę 6 q. gotowych ziemniaków, lub 9 q. buraków, albo też 12 q. liści buraków cukrowych, należycie zakonserwowanych, albo 12 q. wytłoków dołowanych, lub 15 litrów wywaru dziennie na krowę. Pozatem 8 kg. sieczki i plew zbożowych dziennie na krowę, oraz potrzebne plewy dla trzody chlewnej.

Trzymanie kur jest dozwolone, trzymanie zaś gęsi, kaczek, gołębi i królików uzależnia się od zgody pracodawcy.

Opał i światło.

Art. 21.

Ordynarjusz otrzymuje opał w stosunku rocznym w ilości 20 q. węgla i 3 m.³ drzewa suchego szczapowego, wydawany miesięcznie zgóry. Wzamian za węgiel może być wydawane drzewo w stosunku za 2½ q. węgla, 1 m.³ drzewa szczapowego, względnie 1½ m.³ trzebieży.

Ponadto pracownik otrzymuje dla oświetlenia naftę w ilości 12 litrów na okres 6 miesięcy zimowych i 4 litry na okres 6 miesięcy letnich.

Mieszkania pracowników.

Art. 22.

Ordynarjusz otrzymuje mieszkanie, składające się conajmniej z 1 izby z podłogą oraz komory. Izby winny być wytynkowane, a conajmniej dokładnie wylepione, ze szczelnemi drzwiami i oknami na zawiasach. W oknach mają być całe szyby, a w razie stłuczenia się szyb, pracownik jest obowiązany wstawić je w ciągu dwóch tygodni. Wapna do bielenia dostarcza pracodawca 2 razy do roku w ogólnej ilości 15 kg. na mieszkanie. Mieszkania mają być ze szczelnym dachem; tam, gdzie dachy są popsute, muszą być naprawione w ciągu miesięcy letnich. W majątkach, gdzie woda zacieka do piwnic i mieszkań pracowników, winny być one zabezpieczone w ciągu lata od wody napływowej.

Pracodawcy winni dbać, aby otoczenie mieszkań pracowników było higjeniczne. Obowiązuje wybrukowanie dostępu do studzien, oraz zastąpienie zgniłych cembrzyn nowemi, lub też zapewnienie pracownikom w inny sposób zdrowej i czystej wody do picia. Zbiorniki na nawóz nie mogą się znajdować w bliższej odległości, aniżeli 20 metrów od mieszkań służbowych; pracownicy mają składać nawóz ze swoich chlewów w przeznaczonem na to miejscu. W pobliżu mieszkań mają się znajdować zasłonięte ustępy w dostatecznej ilości, które pracownicy obowiązani są utrzymywać w porządku i czystości. Gdzie jest odpowiednie pomieszczenie w dotychczasowych budynkach lub w nowo budowanych mieszkaniach, winna być urządzona łaźnia. W innych majątkach, o ile istnieje możliwość, pracodawcy są obowiązani do urządzenia kąpieli.

Pracownicy są obowiązani utrzymywać mieszkania i otoczenie w porządku. Trzymanie inwentarza w mieszkaniu jest stanowczo wzbronione. Sublokatorów nie wolno przyjmować bez zgody pracodawcy, któremu przy wprowadzaniu się ma być zameldowany skład rodziny pracownika.

Art. 23.

Pracownik otrzymuje pomieszczenie na ziemniaki, pomieszczenie dla bydła we wspólnej oborze lub specjalnie przeznaczonym na to budynku, oraz pomieszczenie dla 2 sztuk dorosłych trzody chlewnej i pomieszczenie na opał, nadto w miarę potrzeby, słomę do sienników na ściółkę i na przykrycie okopowizny.

Furmanki.

Art. 24.

Pracownicy otrzymują w razie potrzeby:

1) a) zbiorową furmankę do jednego z najbliższych młynów i z młyna,

b) do zwózki w dni powszednie swoich produktów rolnych, wyprodukowanych w tymże folwarku,

c) po księdza, z chrztem, ślubem i pogrzebem.

2) Jedną furmankę na miesiąc w dzień świąteczny, wybrany przez pracowników, do najbliższego miasta, względnie stacji kolejowej, o ile odległość tejże wynosi więcej, niż 2 km.

Fornalowi, jadącemu w interesie pracowników furmanką w dni powszednie, czy też świąteczne, nie należy się dodatkowe wynagrodzenie, jak również za kolejne wyjazdy w dni świąteczne, po lekarza, do kościoła i t. p.

Wyjazdy, noszące wyraźnie charakter wyjazdów prywatnych pracodawcy, poza godzinami pracy, winny być wynagradzane, jako praca poza godzinami służbowemi, a więc o 50%, a w dni świąteczne o 100% wyżej.

Art. 25.

Pracownikowi, wysłanemu w drogę poza obręb majątku w interesie pracodawcy na dłużej, jak pół dnia, należy się odpowiednie utrzymanie w naturze lub strawne, za każdą pełną dobę zł 2.50, zaś, jeżeli wyjazd trwa krócej, niż całą dobę, 50 gr za śniadanie, 80 gr za wieczerzę, a zł 1.20 za obiad, nadto w razie konieczności najęcia noclegu, należy się pracownikowi zwrot rzeczywistych wydatków, skutkiem najęcia noclegu. W drodze godziny pracy nie obowiązują.

Urlopy.

Art. 26.

Pracownik otrzymuje w ciągu roku na żądanie 12 dni płatnego urlopu w dni nieświąteczne. Wybór dni urlopu odbywa się w porozumieniu z pracodawcą lub jego zastępcą. Pozatem odchodzącemu robotnikowi należy się 6 dni wolnych od pracy na wyszukanie posady, bez potrącenia świadczeń.

Sianie nawozów sztucznych.

Art. 27.

Robotnicy, zatrudnieni przy sianiu nawozów sztucznych, otrzymują przy sianiu ręcznem 40 gr. a przy sianiu maszynowem 30 gr. od 1 ha, oraz worki dla ochrony odzieży, zaś przy sianiu azotniaku i wapna, okulary na oczy. Do tych ostatnich prac nie można używać pracowników młodocianych, nie mających skończonych 18 lat.

Zapomogi na wypadek śmierci.

Art. 28.

Na wypadek śmierci pracownika, otrzymuje jego żona i dzieci przez pół roku wolne mieszkanie, a wynagrodzenie gotówkowe i wszelkie

świadczenia, pobierane przez ordynarjusza za 1 kwartał. O ile ziemniaki zostaną zasadzone przed śmiercią pracownika, zbiór ich przypada na własność rodziny zmarłego.

Wdowy, względnie wdowcy po pracownikach, zatrudnionych w warsztatach rolnych i nie podlegających obowiązkowi ubezpieczenia na wypadek choroby, otrzymują w razie śmierci pracownika zasiłek pogrzebowy w kwocie zł 45,—, zaś w razie śmierci żony pracownika zł 40.—.

Ubezpieczenia.

Art. 29.

Opłaty ubezpieczeniowe mają być uskuteczniane zgodnie z obowiązującemi przepisami.

Art. 30.

Do czasu wprowadzenia ustawowego ubezpieczenia na starość, pracodawcom nie wolno przy końcu roku służbowego wręczać terminatek tym ordynarjuszom, którzy przepracowali na dobro pracodawcy lub danego gospodarstwa 25 lat i stracili całkowitą lub częściową zdolność do pracy z tytułu starości. Powyższy okres 25 lat liczy się dla ordynarjuszy od ukończenia 18 roku życia. Tytułem do zwolnienia tych ordynarjuszy nie może być niezdolność do pracy, lecz przewinienia służbowe. Ordynarjusze, objęci tym artykułem, obowiązani są do wykonywania swych obowiązków w granicach swej zdolności do pracy, pomimo przepracowanych 25 lat. W wypadku stwierdzonej zupełnej niezdolności do pracy z powodu starości, pracownik nie jest obowiązany do pracy i w tym wypadku świadczenia jego mogą być obniżone, jednak nie niżej, niż do połowy świadczeń ordynarjusza. Udowodnienie zupełnej niezdolności do pracy lub jej zmniejszenie ciąży na pracowniku.

Art. 31.

Rezerwistom, powołanym na ćwiczenia lub w razie mobilizacji, wydaje się świadczenia, zgodnie z obowiązującemi w tej mierze ustawami i nie uważa się tego za przerwę w pracy (do art. 30 niniejszej umowy).

Inwalidzi.

Art. 32.

Inwalidzi wojenni, pracujący również skutecznie jak pracownicy z normalną zdolnością do pracy, pobierają równe z nimi wynagrodzenie, tak w gotówce, jak i w naturaljach. Inwalidzi ze zmniejszoną zdolnością do pracy, pobierają odpowiednio niższe wynagrodzenie.

W Krakowie, dnia 3 grudnia 1930 r.

Przewodniczący:
Okręgowy Inspektor Pracy VII Okręgu:
(—) *Inż. Ludwik Smyczyński.*

Za Związek Ziemian w Krakowie:
(—) *Inż. Dr. Chmielewski,*
(—) *Włodzimierz Olszewski.*
(—) *Stanisław Dunin.*

Za Związek Zawodowy Robotników Rolnych Rzeczypospolitej Polskiej:
(—) *Stanisław Ulatowski,*
(—) *Marjan Nowicki.*

Za Związek Robotników Rolnych i Leśnych Zjednoczenia Zawodowego Polskiego:
(—) *Leon Leśniewski,*
(—) *P. Karuga.*

DZIAŁ NIEURZĘDOWY.

Z Ministerstwa Rolnictwa.

P. Minister Rolnictwa Janta-Połczyński przyjął wczoraj delegację Małopolskiego Towarzystwa rolniczego w osobach prezesa Dworskiego, prezesa Gieńskiego, dyr. Papary i posła Dzieduszyckiego-Choińskiego.

Ustawa niemiecka z dnia 18 lipca 1930 r. (R. G. B. I. I Nr. 3/30 str. 305 i następne) postanawia, że wszystkie wierzytelności hipoteczne na nieruchomościach, położonych w Niemczech, winny być zgłaszane, celem waloryzacji, najpóźniej do dnia 31 marca 1931 r. O ile warunek ten nie zostanie dopełniony, odnośne wierzytelności hipoteczne nie będą mogły być już zwaloryzowane.

Wnioski winny być zgłoszone do tego niemieckiego urzędu ksiąg gruntowych (Grundbuchamt), który prowadzi księgi hipoteczne danej nieruchomości. Odnośne podania winny być oczywiście wniesione zgodnie z obowiązującymi w niemieckich urzędach przepisami, a w szczególności w języku niemieckim i w zastosowaniu do wymagań, podanych w wymienionej wyżej ustawie. Dodać należy, że w myśl rozporządzenia Ministerstwa Sprawiedliwości Rzeszy niemieckiej z dnia 20 stycznia 1931 r. (Reichgesetzblatt Nr. 3/31, str. 11 z dn. 26/I — 1931 r.) mogą już obecnie powyższe formalności być przeprowadzone przez instytucje powiernicze, działające w imieniu tych polskich zakładów kredytowych, którym dopiero polsko-niemiecka umowa waloryzacyjna przekaże tego rodzaju wierzytelności hipoteczne. W interesie zainteresowanych polskich wierzyteli hipotecznych leży więc jaknajszybsze poczynienie wskazanych kroków ściśle według wymagań wyżej wymienionej ustawy.

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej.

—:o:—

Posiedzenie dziesiąte

z dnia 6 lutego 1931 r.

Posiedzenie rozpoczęło się o godz. 10 min. 15 przed poł.

P. Marszałek zawiadomił Izbę, że posłowie: Krzyżanowski, Zdzisław Lechnicki i Nowak zrzekli się mandatów.

Przystąpiono do **budżetu Ministerstwa Przemysłu i Handlu.**

Referował **pos. Minkowski** (B. B. W. z R.). Budżet ten uległ w Komisji Budżetowej o tyle istotnemu przeobrażeniu, że suma około 18.000.000, przeznaczona na poszczególne cele rozbudowy portu w Gdyni, została przeniesiona na pozycje z funduszu upłynnionego z pożyczki zapałczanej. Około 1.200.000 oszczędzono na skutek wniosków, a sumę 1.140.000 przyznano dodatkowo fabryce w Mościcach, na sprzedaż sztucznych nawozów po obniżonych cenach, więc w związku z planem ulżenia trudnej sytuacji rolnictwa.

Budżet Ministerstwa zamyka się w dochodach kwotą 14.387.315, w wydatkach zwyczajnych kwotą 22.046.074, budżet zaś wydatków nadzwyczajnych obniżył się do 11.766.000.

Przechodząc do sprawy Gdyni, referent podkreślił, że jest to zagadnienie najgłębiej sięgające w rdzeń bytu naszego Państwa i jego potęgi mocarstwowej. Dzieło Gdyni nierozerwalnie wiąże się z nazwiskiem b. Ministra Kwiatkowskiego. Siła rozwojowa Gdyni wyraża się między innemi w tem, że nawet w okresie słabnącego tętna naszych obrotów handlowych międzynarodowych, obroty portu Gdyni wzmogły się.

Omawiając wnioski mniejszości, referent zaznaczył, że propozycje stronnictw chłopskich dotyczą przeważnie personalji, wnioski natomiast Stronnictwa Narodowego, zmierzają do restytucji ram wydatków rzeczowo-administracyjnych z okresu zamknięcia rachunkowego za okres 1928/29. Jeśli należy im się przeciwstawić, to między innemi dlatego, że wydatki administracyjne już są zniżone do granic możliwości, a pozatem oczekuje się skutków reformy administracji.

Co się tyczy przedsiębiorstw, to działalność reformatorska Państwa zmierzać winna do odciążania aparatu państwowego od działalności gospodarczej. Życie gospodarcze musi mieć świadomość, że aparat państwowy dba o jego rozwój i o odzyskanie przezeń normalnego tętna, bo w tem, a nie w współzawodnictwie państwa tkwi najistotniejszy interes tego Państwa. Taki więc program, już przez Rząd jako teza wytknięty, zrealizowany być powinien.

Teza nożyc jest przejrzysta: płody rolne spadły w cenach niewspółmiernie, siła nabywcza mas skurczyła się i szukać należy wyjścia w dostosowaniu się do tej zmienionej siły kupczej.

W sprawie karteli mówca podkreślił wielką stałość polityki cen kartelowych również w okresie konjunktur zwyżkowych, uwydatniający się w kalkulacji kartelowej wzrost czynnika kosztów niezmiennych przy kurczącym się zbycie, rozwiązywanie przez kartele i dźwiganie czynnika wywozowego i w kartelach o przeznaczeniu inwestycyjnem, niewspółmierność skutku zniżki cen do efektu wzmożenia siły nabywczej odbiorcy.

Przechodząc do bilansu referent podkreśla, że po kilkuletniej przerwie w r. 1930 jest przewyżka wywozu nad przywozem. Nadmierny spokój jednak nie jest wskazany, gdyż osiągnęliśmy równowagę bilansu raczej przez skurczenie przywozu niż zwiększenie wywozu. W przywozie największe pozycje, które się skurczyły, stanowią surowce, półfabrykaty i maszyny, import więc skurczył się na ciężar tych elementów, które byłyby wykładnią siły. Nie wolno więc popadać w kwietyzm, przeciwnie wskazana jest największa czujność, aby nic nie utracić w domenie eksportowej. Koniecznem jest utrzymanie naszego wysiłku eksportowego, a w tym celu niezbędna jest kolaboracja wszystkich czynników.

Przemawiali posłowie: **Gruszczyński** (Ch. D.), **Górczak** (K. Nar.), **Kornecki** (K. Nar.), **Br. Wojciechowski** (B. B. W. z R.), **Hołyński** (B. B. W. z R.) oraz **P. Minister Przemysłu i Handlu Prystor,** którego mowę w brzmieniu urzędowem podamy w najbliższym czasie.

Budżet Ministerstwa Robót Publicznych referował **pos. Pączek** (B. B. W. z R.). Budżet ten przedstawia się jako mniejszy o kilkadziesiąt miljonów, głównie z powodu przesunięcia pewnej kategorji dochodów i wydatków na Państwowy Fundusz Drogowy. Gdyby uwzględniono także wydatki funduszu drogowego, ogólne wydatki tego resortu wzrosłyby ze 118 miljonów na 218 miljonów. Do tego trzeba jeszcze doliczyć pozycje budowlane innych resortów, któremi dysponuje Ministerstwo Robót Publicznych w łącznej wysokości 18 miljonów. Razem te wszystkie kwoty wynoszą tyle, że w tym preliminarzu Ministerstwo Robót Publicznych dysponuje sumami o kilkadziesiąt miljonów wyższemi niż w roku poprzednim. Bardzo dobrze się stało, że Ministerstwo w sprawie budowy dróg weszło na drogę stworzenia osobnego funduszu drogowego. Pożądanem jest, ażeby i w innych dziedzinach nastąpiło coś podobnego. Już opracowuje się ustawę o użeglowaniu Wisły i tam również jest artykuł, mówiący o specjalnym funduszu regulacji Wisły. Mówca wypowiedział się przeciw poprawkom mniejszości, z których jedna, mianowicie posła Rymara, domaga się zmniejszenia prawie o 2 miljony wydatków na gmachy reprezentacyjne, głównie na Wawel. Przyjęcie takiej poprawki oznaczałoby nietylko przerwanie robót, ale nawet ewentualne zmarnowanie sum poprzednio już wydanych.

Budżet Ministerstwa Reform Rolnych referował **pos. Sanojca** (B. B. W. z R.), a przemawiali posłowie: **M. Nowicki** (PPS. CKW.) i **Maksym. Malinowski** (Wyzwol.).

Na tem dyskusję odroczono do godz. 4 popoł.

P. Marszałek zawiadomił, że wpłynął wniosek Klubu B. B. W. z R. **w sprawie zmiany Konstytucji** i po upływie 15-tu dni wniosek ten postawiony będzie na porządek dzienny.

Po przerwie przemawiali jeszcze posłowie: **Kawecki** (K. Nar.), **Kamiński** (B. B. W. z R.) i **P. Minister Reform Rolnych Kozłowski,** którego mowę w brzmieniu urzędowem podamy w najbliższym czasie.

Przystąpiono do **budżetu Emerytur i zaopatrzeń oraz Rent inwalidzkich.**

Referował **pos. Wagner** (B. B. W. z R.). Komisja Budżetowa na wniosek mówcy, uzgodniony z Rządem, podwyższyła ten budżet o 10 milj., przez co zbliżyła go w znacznej mierze do wydatków faktycznych. Budżet wynosi obecnie 131.400.000 zł, do czego dochodzą kwoty refundowane z innych resortów w wysokości 14.700.000 zł. Pozycja zaopatrzenia osób szczególnie zasłużonych, oraz zaopatrzeń nie opartych na innych tytułach prawnych została powiększona w porównaniu z rokiem ub. o 450.000 zł.

Co się tyczy budżetu rent inwalidzkich i pensji, dokonane zostały przez Komisję pewne przesunięcia kwot. Utworzono nowy paragraf: „Zasiłki dla inwalidów wojennych ciężko poszkodowanych". Dotychczas dodatki dla tych inwalidów były wypłacane nieregularnie. Do nowego paragrafu przenosi się pewne sumy z niewyczerpanych pozycji budżetowych, a preliminowanych w tej samej wysokości w r. 1931/2. Komisja proponuje także rezolucję w sprawie uregulowania stawek dodatków dla ciężko poszkodowanych, oraz w sprawie wypłaty zasiłków i dodatków w stosunku miesięcznym.

Przemawiał **pos. Karkoszka** (B. B. W. z R.).

Budżet Ministerstwa Rolnictwa referował **pos. Stroynowski** (B. B. W. z R.).

Mówca uważa, że nasza polityka rolna powinna iść: 1) w kierunku zdecydowanej ochrony celnej, 2) w kierunku usuwania nadwyżek sprzedaży ponad zapotrzebowanie chwilowe konsumcji drogą premij wywozowych, a w dziedzinie zbożowej pozatem w kierunku dalszego zasilenia kapitału obrotowego P. Z. P. Z., szerszego zastosowania kredytu zastawowego i t. d., 3) w kierunku zasilenia warsztatów rolnych dalszym kredytem krótkoterminowym i stopniowej konwersji tych długów na średnio - lub długoterminowe kredyty.

Polityka ta musi zachować charakter doraźny, idzie przedewszystkiem o wyzbycie się nadprodukcji z jak najmniejszemi stratami.

W końcu omawia sprawozdawca budżet, zaznaczając poczynione w nim zmniejszenia.

Przemawiali posłowie: **Rudowski** (B. B. W. z R.), **Czetwertyński** (K. Nar.), **Mikołajczyk** (K. Chł.), **Łucki** (Kom.) oraz **P. Minister Rolnictwa Janta - Połczyński,** którego mowę w brzmieniu urzędowem podamy w najbliższym czasie.

Na tem dyskusję odroczono.

Wśród wniosków był wniosek P. P. S. C. K. W., w którego motywach przytoczony był skonfiskowany artykuł, p. t. „Procesy", wydrukowany w „Robotniku" dnia 4 b. m.

P. Marszałek oświadczył, że nie ma wątpliwości, że wniosek ten zawiera treść, dla której jedynie właściwą byłaby interpelacja poselska, a nadanie formy wniosku jest próbą obejścia, wyrażonej przez Izbę w dniu 5 b. m. decyzji o niedopuszczalności immunizowania skonfiskowanych druków w drodze procedury sejmowej. Uważając, że tego rodzaju postępowanie podpada pod motywy, któremi się kierowała Izba w swej decyzji z dnia 5 b. m., na podstawie art. 11 Regulaminu,